

Arbatos oazė ištroškusiai sielai

Eglė Naprytė

Kovo 12 d. Japonistikos klubo "Hashi" kvietimas susipažinti su dalele Rytų egzotikos susilaukė didelio jaunimo dėmesio. Sugužėję į VDU Mažąją salę žiūrovai ne tik išgirdo paskaitą apie arbatos gėrimo ceremoniją Japonijoje, bet ir galėjo paragauti šio pagal senas tradicijas paruošto gėrimo.

Pasak organizatorių pakviesto Eizo Kaneyaso, laikinojo Japonijos reikalų patikėtinio Lietuvoje, arbatos gėrimo ceremonija įgijo savo dabartinę formą 16 amžiuje, kai Japoniją draskė tarpusavio karai. Tuo metu idealusis arbatos pasaulis tapo būdu nors trumpam išstrūkti iš neramumų kupinos aplinkos.

Japonikos arbatos rengimo ceremoniją pademonstravo Japonijos laikinojo patikėtinio žmona Taeko. Rūtos Malžinskaitės nuotr.

Progą surengti arbatos gėrimo ceremoniją gali būti labai įvairios: pirmasis iškritęs sniegas, pražydę vyšnios (sakuros), mėnulio pilnatis, draugo išvykimas į kelionę. Arbatos ceremonija labai susijusi su metų laikais, todėl net ir prie arbatos pateikiami saldumynai tai atspindi, pavasarį jie gali būti lapo ar žiedo formos.

Arbatos namelis arba tik kambarys tradiciškai užima apie 6 kvadratinis metrus. Du svarbiausi akcentai viduje - tai ikebana (speciali gėlių puokštė) bambuko vazoje ir kaligrafijos darbas ant šilko, kuris dažniausiai perteikia kokią nors dzenbudizmo frazę. Įėjimas į namelį būna tik 90 cm aukščio, ir ši detalė taip pat atkeliavusi iš gilios praeities. Samurajai, užeidami gerti arbatos, turėdavo savo ilgus kardus palikti už durų, nes tiesiog negalėdavo jų įsinešti vidun. Taip visi svečiai tapdavo lygūs, nes samurajų kardas simbolizuoja jų aukštą socialinę padėtį. Šeimininkas iš anksto išsiunčia kvietimus svečiams, o jų belaukdamas stengiasi arbatos namelyje sukurti kuo malonesnę aplinką. Pavyzdžiui, žinodamas, kad vienas iš svečių mėgsta mėlyną spalvą, šeimininkas parenka jam šios spalvos indus ar sukomponuoja jo mėgstamos spalvos gėlių puokštę. Japonai remiasi filosofija, kad kiekvienas susitikimas yra nepakartojamas, todėl jį reikia vertinti ir branginti.

Tradicinė ceremonija trunka 4 valandas, joje dalyvauja tik suaugusieji, nes vaikai tiesiog negalėtų šitiek laiko išsėdėti ramiai. Ceremonija prasideda vaišėmis iš įvairių patiekalų, kartu dažniausiai patiekiami ir japoniška degtinė sakė, po to geriama vadinamoji "sunkioji" arbata, vėliau skelbiama pertrauka. Jos metu šeimininkas pertvarko namelį, pakeisdamas ikebaną ir kaligrafijos darbą, o tada vėl visus sukviečia mėgautis "lengvąja" arbata. Prieš paduodamas puodelį šeimininkas atsuka gražiausią jo piešinio vietą į svečio pusę. Pastarasis prieš gerdamas puodelį apsuka, kad akį džiuginanti vieta liktų nesutepta. Išgėrę arbatą japonai kruopščiai nuvalo lūpomis liestą vietą servetėle, kurią išsineša su savimi.

Vaišių metu galima kalbėti tik apie maistą arba su juo susijusius dalykus, o savo kasdienius rūpesčius reikia palikti už durų. Todėl arbatos ceremonija tampa ramybės ir palaimos oazė kasdienybės sumaištyje. Be to, ji padeda gyventi grožio apsuptyje, o tada ir pats žmogus tampa dvasiškai turtingesnis.

Po įvadinės Eizo Kaneyaso paskaitos jo žmona Taeko pademonstravo "lengvosios" arbatos ruošimo ceremoniją. Violetiniu kimono apsirengusi žilaplaukė japonė atsisėdo prie specialaus staliuko ir, nusilenkusi žiūrovams, mediniu šaukšteliu bėrė arbatos miltelius, plikė juos karštu vandeniu ir plakė bambukine šluotele. Kadangi japoniškos arbatos ruošimas yra nepaprastai brangi ceremonija, laimė jos paragauti nusišypsojo tik dešimčiai savanorių, nors norinčiųjų buvo žymiai daugiau.

Rūtos Malžinskaitės nuotraukoje - arbatos ruošimas yra tarsi paslaptingas ritualas.

(c) Universitas Vytauti Magni